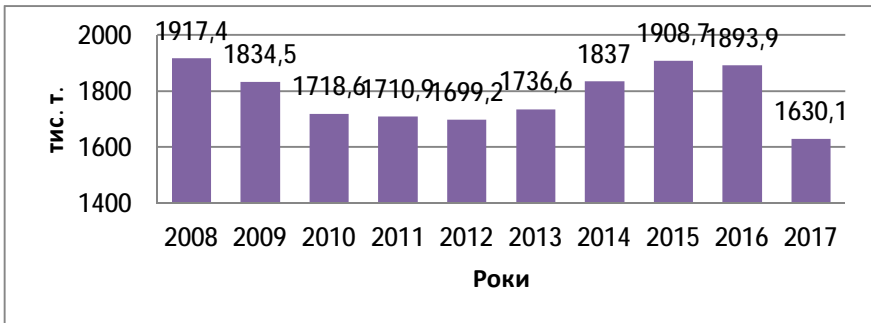

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Підвищення рівня конкурентоспроможності продукції відіграє значну роль як для підприємства, так і для споживача, адже це призводить до збільшення обсягу реалізації, рентабельності капіталу, зростає престиж підприємства в цілому. Предметом дослідження обрано молочну галузь України як стратегічну в забезпеченні продовольчої безпеки держави.

Виробництво та переробка молока відбувається у кожній області країни, але перше місце посідає Вінницька область (857,3 тис. т), друге – Полтавська (796,4 тис. т), третє – Хмельницька (591,2 тис. т). Ринок молока та молочних продуктів представлений більш ніж 300 підприємствами, майже 80% ринку контролює 50 заводів, значна частина яких входить до складу великих холдингів.

Розглянемо динаміку виробництва молока та молочних продуктів України за період з 2008 по 2017 рр. на основі даних з офіційного сайту Державної служби статистики України (Рисунок)[1]:

Динаміка виробництва молока та молочних продуктів в Україні у 2008-2017 рр.

Опрацьовані дані свідчать про те, що виробництво має нестабільний характер. Так, в 2017 р. порівняно з 2016 р. та 2008 р. відбулося зниження на 14% та 15% (на 263,8 тис. т. та 287,3 тис. т., відповідно). Результатом цього є скорочення поголів'я корів та несприятливі економічні умови в країні. Однак показник абсолютного зниження виробництва та переробки молока недостатньо інформативний, тому розглянемо динаміку випуску номенклатури молочної продукції на одну особу протягом аналогічного періоду.

Найбільший обсяг виробництва молочних продуктів спостерігається в 2015 р.(44,3 кг). У 2017 р. порівняно з попереднім роком спад виробництва склав 3,8%, в тому числі за рахунок падіння переробки молока. Споживання молока на душу населення в Україні становить 210 кг за раціональної річної норми 380–390 кг. Для порівняння, у Франції – 440 кг, а в країнах Скандинавії – 500 кг [3]. Чинниками, які стримують розвиток галузі та негативно впливають на діяльність підприємств є:

- зниження поголів'я крупної рогатої худоби;
- значне коливання цін та їх невідповідність витратам;
- неузгодженість взаємозв'язків між виробниками та переробниками;
- кризовий стан економіки країни;
- втрата міжнародних ринків збуту;
- недостатня кількість лабораторій для визначення якості молочних продуктів.

Протягом 10 років кількість великої рогатої худоби знизилася на 33,7%, у тому числі корів – на 31% (таблиця), але обсяг надою постійно зростає, завдяки зростанню продуктивності корів. Так, в 2017 р. порівняно з 2008 р. надій на одну корову збільшився на 500 кг або 12,5%. Одним із головних чинників, який стримує виробництво та переробку молочної продукції, є ціна.

Динаміка показників роботи молочної галузі України протягом 2008–2017 рр.(на основі даних з офіційного сайту Державної служби статистики України [2])

Рік	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Велика рогата худоба, тис. голів	5491	5079	4827	4494	4426	4646	4534	3884	3750	3637
У тому числі корови, тис. голів	3096	2856	2737	2631	2582	2554	2509	2263	2167	2134
Надій на одну корову, тис. кг	4,0	3,8	4,0	4,1	4,2	4,4	4,4	4,6	4,6	4,5

Молоко – це продукт соціально значимий, ціни на який регулюються державою. Але з 15 серпня 2016 р. в Україні, з метою дослідження дієвості регулювання цін на соціальні продукти харчування, до яких відносяться:

борошно, хліб, крупи, цукор, яловичина, свинина, м'ясо птиці, варені ковбасні вироби, молоко, молочні продукти було знято державне регулювання.

Стабілізацію ситуації учасники молочного ринку бачать у підвищенні закупівельних цін і зменшенні сезонної амплітуди їх коливання через підтримку розвитку сільськогосподарської кооперації та сімейних ферм. Комітетом Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин було прийнято законопроект № 2089 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державного регулювання закупівельної ціни на молоко і підтримки села». Цей законопроект передбачає доповнення Закону України «Про молоко та молочні продукти» статтею, відповідно до якої держава встановлює мінімальні закупівельні ціни на незбиране сире товарне молоко в розмірі 4 грн. за 1 кг. Результатом прийняття цього законопроекту стануть справедливі, на думку експертів, ціни за продукцію особистих селянських і малих фермерських господарств [4].

Однією з причин коливання цін є сезонність характеру виробництва молока з постійним попитом на молочні продукти. Найбільші обсяги виробництва традиційно припадають на весняно-літній період, коли надій молока сягає 1,2 млн. т., тоді як у зимовий період він майже вдвічі менше – близько 590–600 тис. т. [5].

Останнім часом у світі відбувається пошквдження на ринку молока як результат скорочення його виробництва. Загальний обсяг виробництва молока в п'яти ключових експортних регіонах (ЄС, США, Новій Зеландії, Австралії та Аргентині) у травні 2017 р. знизився на 7%. На вітчизняному молочному ринку також спостерігається сезонне скорочення пропозиції сировини і, як наслідок, стабілізація закупівельних цін на молоко.

Експорт українських молочних продуктів нижчий, ніж у попередні роки. Основними країнами споживачами українських молочних продуктів є Азербайджан, Молдова, Вірменія, Казахстан. Головний експортний продукт в 2017 р. – молоко та вершки.

Основним завданням для молокопереробних підприємств є вдосконалення технології виробництва, підвищення якості продукції, що призведе до зростання попиту на молочну продукцію, адже в Україні лише третина підприємств випускає продукцію, що відповідає вимогам Європейського союзу.

Зважаючи на те, що половину молока виготовляють у приватному секторі, одним із напрямів подальшого розвитку молочного сектору в державі буде кооперація дрібних товаровиробників молока [6]. Прикладом молочного кооперативного руху є зарубіжний досвід, адже в нашій країні цей напрям тільки набирає обертів. За кордоном (США, Канада, Австралія, Нова Зеландія) основні виробники і продавці агропродукції у світі – кооперативи. Вони представлені малими та середніми виробниками, ці об'єднання дозволяють середнім фермерським господарствам виходити на міжнародний ринок, напряму продавати свою продукцію та отримувати

вигідніші умови співпраці. Вітчизняна законодавча база поки що не дозволяє повною мірою впровадити кооперативи в Україні, тому першим кроком до забезпечення розвитку молочної галузі є її удосконалення.

Література:

1. Скопенко Н. С., Бовкун А. О. Сучасний стан та тенденції розвитку молочної галузі України. URL: http://ipdo.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=259&Itemid=&lang=en_2.
Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Маслак О. Пріоритети молочної галузі. URL: <http://www.agro-business.com.ua/ekonomichnyi-gektar/2468-priorityety-molochnoii-galuzi.html>.
3. Про прийняття за основу проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державного регулювання закупівельної ціни на молоко та підтримки села»: Постанова Верховної Ради України № 1548 від 15.07.2015 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/618-19>.
4. Скопенко Н. С., Бовкун А. О. Сучасний стан та тенденції розвитку молочної галузі України. URL: http://ipdo.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=259&Itemid=&lang=en_2.
5. Canadean: Новыетенденции 2017 года на молочномрынке. URL: http://milknews.ru/index/novosti-moloko_8620.html.

Ю.Ратушняк

Науковий керівник к.е.н.,ст.викладач О.О. Корчинська

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Децентралізація влади та застосування принципу субсидіарності зосереджене на рішенні конкретних проблем та потреб народу, що і є основною ідеєю створення об'єднаних територіальних громад. Це зобов'язує державу застосовувати своє законодавство на практиці гарантуючи політичну, адміністративну та фінансову незалежність політичних громад.

Згідно статті 5 Конституції України, носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами. Ніхто не може узурпувати державну владу [1].

Саме тому, місцеве самоврядування, тобто об'єднані територіальні громади будуть вузько фокусуватись на питаннях місцевого значення задля